

До спеціалізованої вченої ради Д 26.883.01
у ДВНЗ «Університет банківської справи»
04070, м. Київ, вул. Андріївська, 1

ВІДГУК

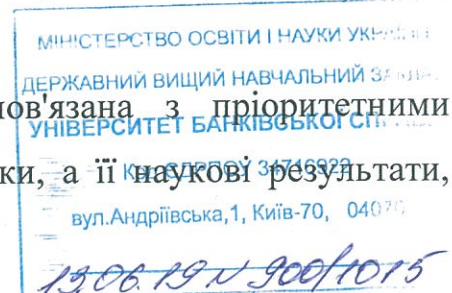
**офіційного опонента Гриджука Дмитра Миколайовича
на дисертаційну роботу Демченко Андрія Михайловича на тему:
«Інноваційні механізми ритейлу в банківському секторі України»,
подану на здобуття наукового ступеня кандидата економічних наук
за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит**

Актуальність теми дослідження

В сучасних умовах розвитку банківської індустрії її основними активаторами є інноваційні механізми ритейлу. Важливими параметрами, які суттєво впливають на підвищення ефективності діяльності банків, є надання якісних роздрібних банківських продуктів. Особливої уваги цей сегмент банківського бізнесу потребував у періоди економічного спаду, коли в умовах зниження споживчого попиту та платоспроможності населення банки повинні були витримати випробування на стійкість. Тому на сучасному етапі розвитку банківської галузі постає необхідність у подальших дослідженнях теоретичних і методичних засад функціонування інноваційного механізму банківського ритейлу.

Незважаючи на велику кількість публікацій із окресленої проблематики, сьогодні недостатньо вивченими є інноваційні механізми та технології ритейлу у банківській сфері. Тому дослідження сучасних механізмів розвитку ритейлу, їх практичного використання у вітчизняному банківському секторі є актуальним завданням.

Дисертаційна робота Демченка А.М. пов'язана з пріоритетними напрямами розвитку досліджень фінансової науки, а її наукові результати,

теоретичні положення та висновки використані при виконанні науково-дослідних робіт ДВНЗ «Університет банківської справи». Зокрема, «Розвиток системи фінансових посередників в Україні» (номер державної реєстрації 0114U003294), у якій враховано пропозиції автора щодо заходів мінімізації наслідків кредитного та операційного ризиків банку; «Фінансові інновації в банківській системі України» (номер державної реєстрації 0113U002200) використано пропозиції дисертанта щодо структури інноваційного механізму банківського ритейлу, підходи до визначення сутності інноваційних банківських продуктів і послуг; «Компаративний аналіз реформування та розвитку банківських систем країн світу» (номер державної реєстрації 0114U004861), у якій автором запропоновано напрями впровадження міжнародної практики здійснення банківського ритейлу в Україні.

Обґрунтованість і достовірність наукових положень, висновків і рекомендацій, сформульованих у дисертації

Сформульовані у дисертації наукові положення, висновки та практичні рекомендації характеризуються високим ступенем обґрунтованості, оскільки базуються на загальноприйнятих методах наукового аналізу. Одержані наукові результати побудовані на ґрунтовному вивченні та критичному осмисленні значної кількості літературних джерел, серед яких праці вітчизняних і зарубіжних вчених, законодавчі та нормативні акти України; офіційні статистичні та звітні матеріали банківських установ. Коректність посилань на літературні джерела дозволяє відокремити власні наукові здобутки автора від наукових напрацювань інших вчених.

Ознайомлення із основними положеннями дисертаційної роботи дозволяє зробити висновок про те, що дисертанту в процесі дослідження вдалось досягти поставленої мети та розв'язати основні завдання.

Зроблені у дисертації висновки та рекомендації логічні і є результатом всебічного та об'єктивного аналізу досліджуваних явищ, здійсненого за

допомогою сучасного наукового інструментарію. В процесі дослідження застосовано загальнонаукові методи пізнання, використання яких дозволило дисертанту всебічно науково обґрунтувати напрями

Зміст дисертації свідчить про вміння автора працювати з науковою літературою, статистичною інформацією, законодавчими актами та нормативно-правовими документами, аналітичними матеріалами, а використання оптимальної методологічної бази для формування висновків і пропозицій дисертації та аналіз значного обсягу статистичних матеріалів і наукових публікацій, присвячених вивченню тих аспектів функціонування інноваційних механізмів банківського ритейлу, які стосуються впливу на показники банківської діяльності та підвищення ефективності каналів продажу банківських продуктів, в цілому обумовлюють високий рівень обґрунтованості наукових положень дисертаційного дослідження.

На основі ретельного вивчення дисертації, автореферату та публікацій здобувача можна стверджувати про достатній рівень достовірності основних положень і висновків дисертації. Наукова робота написана за логічним планом, який підпорядкований досягненню поставленої мети та виконанню завдань дослідження. Результати дослідження засвідчують, що автор вирішив поставлені задачі та досяг бажаної мети. Таблиці, рисунки, розрахунки, додатки оформлені відповідно до діючих стандартів.

Обґрунтованість і достовірність наукових досліджень, висновків і рекомендацій підтверджується можливістю їх використання в практиці управління діяльністю банківських установ, підтвердженням чого є довідки про впровадження, надані Незалежною асоціацією банків, ПАТ «КБ «ГЛОБУС», АТ «Ощадбанк». Одержані автором результати наукового дослідження використовуються в процесі викладання навчальних дисциплін «Ринок фінансових послуг», «Ризик-менеджмент у банку», «Технологія продажу банківських продуктів», «Банківські операції» в ДВНЗ «Університет банківської справи» та «Банківська справа та банківські послуги», «Фінансове право» в Приватному вищому навчальному закладі

«Київський міжнародний університет».

Новизна наукових положень, висновків і рекомендацій

У дисертації сформовано сукупність теоретико-методологічних положень, висновків і рекомендацій, що характеризуються науковою новизною та свідчать про конкретний особистий внесок автора в розвиток теорії та практики функціонування інноваційних механізмів ритейлу в банківському секторі України.

Наукова новизна дисертаційної роботи засвідчує ґрунтовний підхід автора до дослідження функціонування інноваційних механізмів банківського ритейлу, спрямованих на підвищення якості обслуговування клієнтів-фізичних осіб; зменшення ризиків, пов'язаних із наданням роздрібних банківських послуг; підвищення результативності роботи банку з кожним клієнтом та рентабельності роздрібного напрямку діяльності загалом.

Найбільш суттєвими науковими результатами дисертаційної роботи, отриманими особисто здобувачем, є:

- удосконалено підходи до виокремлення інноваційного механізму банківського ритейлу, враховуючи широкий спектр інноваційних методів, принципів та функцій, використовуваних в інноваційній політиці банку під час формування бізнес-моделей і бізнес-процесів комерційного банку, зокрема: 1) орієнтованого на створення ефективної системи продажу банківського продукту; 2) націленого на створення максимальної споживчої цінності для клієнта; 3) націленого на створення системи взаємодії банку з клієнтами. (стор. 58-60);
- удосконалено науково-методичний підхід до впровадження клієнтоорієнтованого інноваційного механізму банківського ритейлу, в основу якого закладено принцип «знай свого клієнта і постійно перебувай з ним у контакті». Таким чином автором передбачена максимальна відповідність банківських продуктів/послуг і способу їх реалізації в структурі споживчих переваг клієнтів (стор. 114-118);

- набули подальшого розвитку обґрунтування напрямів розвитку інноваційних механізмів банківського ритейлу, дозволяють запропонувати якісніше обслуговування клієнтів-фізичних осіб; зменшити ризик, пов'язаний з наданням роздрібних банківських послуг; підвищити результативність роботи банку з кожним клієнтом та рентабельність роздрібною напрямку діяльності загалом (стор. 142-151);
- набув подальшого розвитку науково-методичний підхід до ідентифікації бізнес-моделей банків, методології кластеризації бізнес-моделі (кластеризація даних), інноваційний механізм банківського ритейлу яких орієнтований на створення ефективної системи продажу банківського продукту. Таким чином, дозволяючи комерційним банкам поєднати свої бізнес-моделі зосереджені як на банківському продукті, так і на способі його продажу, виходячи з їх можливостей в окремих продуктах, ринках, клієнтських сегментах і внутрішніх можливостей. (стор. 162-179);
- заслуговують на увагу теоретичні положення та рекомендації щодо можливостей застосування зарубіжного досвіду функціонування інноваційних механізмів банківського ритейлу в Україні, що сприятиме не тільки зростанню обсягів банківського ритейлу, але й появі нових форм банківської торгівлі, нових продуктів і послуг. Запропонований автором комплексний підхід забезпечить банку відчутний ефект у боротьбі за підвищення ефективності продажів (с. 200-206).

Теоретичне і практичне значення результатів дисертації

Наукова значущість отриманих результатів обумовлена можливістю широкого застосування розроблених у дисертації методичних підходів як у проведенні подальших досліджень, так і у практичній діяльності.

Практичне значення одержаних результатів полягає у розробці пропозицій, які можуть бути в подальшому використані в діяльності банків України при формуванні їх стратегій середньо- та довгострокового розвитку.

Загалом результати досліджень рекомендуються для використання в науковій, організаційно-методичній, практичній та навчальній роботі.

Повнота викладу основних результатів дисертації, висновків і пропозицій у наукових працях здобувача

Ознайомлення із змістом дисертаційного дослідження та опублікованими роботами здобувача наукового ступеня дозволяє зробити висновок, що більшість наукових положень, висновків та рекомендацій, сформульованих у дисертації, знайшли своє відображення у відповідних публікаціях автора. У відкритому друку за темою дисертації опубліковано 18 наукових праць загальним обсягом 7,5 д. а., з яких особисто автору належать 5,3 д.а., у тому числі: 9 статей у фахових наукових виданнях і збірниках наукових праць, 1 стаття у наукових періодичних виданнях інших держав. Кількість, обсяг і якість друкованих праць відповідають вимогам МОН України та повною мірою відображають отримані наукові результати.

Матеріали, викладені в авторефераті, є ідентичними основним положенням дисертаційної роботи та сформульованим висновкам. Текст автореферату написаний у науковому стилі, згідно з поставленими вимогами та в повній мірі розкриває основні наукові результати, отримані у процесі дослідження, ступінь новизни розробок, а також рекомендації щодо можливостей практичного їх використання. Усі результати і висновки, винесені на захист, отримані автором самостійно, є конкретні, достатньо аргументовані та являють собою предмет захисту.

Дисертація виконана автором відповідно до поставленої мети, що полягає в поглибленні теоретико-методологічних засад, удосконалення науково-методичних підходів і розвиток практичних рекомендацій щодо функціонування інноваційних механізмів ритейлу в банківському секторі

України. Поставлені відповідно до вказаної мети завдання дослідження можна вважати вирішеними на належному теоретичному і практичному рівнях.

Зауваження, дискусійні положення та недоліки

Поряд з позитивною оцінкою дослідження, за окремими положеннями, висновками та рекомендаціями, наведеними у дисертаційній роботі, слід зробити наступні зауваження, які в більшості випадків мають рекомендаційний характер та слугують підставою для їх обговорення в дискусійному порядку:

1. Зважаючи на, грамотне висвітлення автором семантики терміну «банківський ритейл» (с.31-34), у роботі доцільно було б конкретизувати визначення поняття «банківський ритейл» в розрізі функціонування даного в умовах цифрової економіки.

2. На стор. 30 (рис. 1.1) дисертантом визначені тренди розвитку ритейлу, що можуть бути адаптовані для застосування у банківському секторі. Автору доцільно було б окреслити в чому полягає така адаптація, конкретизувати прояв цих тенденцій в банківській сфері.

3. На стор. 42-43, з огляду на близькість трактувань наданих автором, принципи публічності та доступності слід було б об'єднати в один або більш деталізувати відмінність між ними.

4. На рис. 2.7 – 2.8 та 2.12 - 2.13 наводиться оцінка динаміки основних показників, що характеризують банківський ритейл в Україні. Однак, така оцінка не дає повного уявлення про стан вітчизняного банківського ритейлу, оскільки не включає низки важливих параметрів.

5. В п. 3.1 на стор. 152 автором запропоновано ввести новий показник – індекс продуктивності банку, який буде визначати

ефективність або неефективність діяльності комерційного банку з банківського ритейлу:

$$PROD_B = \frac{I_{БП}}{I_T},$$

де $PROD_B$ - продуктивність банку;

$I_{БП}$ - індекс обсягу наданих банківських продуктів і послуг ритейлу;

I_T - індекс трудовитрат.

Було б доцільним проілюструвати його використання розрахунками.

6. Дисертації додало би більшої аргументаційної цілісності не лише перелік напрямів інвестиційного розвитку банківського ритейлу (стор. 205-206), а й аналіз переваг та недоліків при їх впровадженні в діяльність комерційних банків.

Однак зазначені зауваження є свідченням складності та багатоаспектності роботи та не знижують достатньо високий науковий рівень та практичну цінність дисертаційної роботи.

Загальний висновок

Оцінюючи зміст дисертації в цілому, автореферату та публікацій за темою дослідження, слід зазначити, що дисертаційна робота Демченко Андрія Михайловича на тему: «Інноваційні механізми ритейлу в банківському секторі України» є самостійно виконаним, завершеним науковим дослідженням, в якому одержано сукупність теоретичних і практичних результатів, спрямованих на вирішення важливого наукового завдання, що виявляється в поглибленні теоретико-організаційних засад та розробці науково-практичних рекомендацій щодо функціонування інноваційних механізмів ритейлу в банківському секторі України.

Мету та задачі, поставлені в дисертаційній роботі, досягнуто і успішно вирішено. Дисертація добре структурована, в ній витримано логічну послідовність викладу матеріалу, що свідчить про значний обсяг виконаної

роботи як в теоретичному, так і в прикладному аспектах. Опубліковані автором наукові праці та автореферат повною мірою відображають основні положення дисертації.

За своїм змістом, оформленням, актуальністю, глибиною вирішення наукових проблем, теоретичним і практичним значенням одержаних результатів представлена дисертаційна робота на тему: «Інноваційні механізми ритейлу в банківському секторі України» відповідає вимогам пп. 9, 11, 12, 13, 14 «Порядку присудження наукових ступенів», затвердженого Постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 зі змінами та доповненнями, затвердженими Постановами Кабінету Міністрів України від 19.08.2015 р. № 656 та від 30.12.2015 р. № 1159, а її автор Демченко Андрій Михайлович – заслуговує на присудження наукового ступеня кандидата економічних наук за спеціальністю 08.00.08 – гроші, фінанси і кредит.

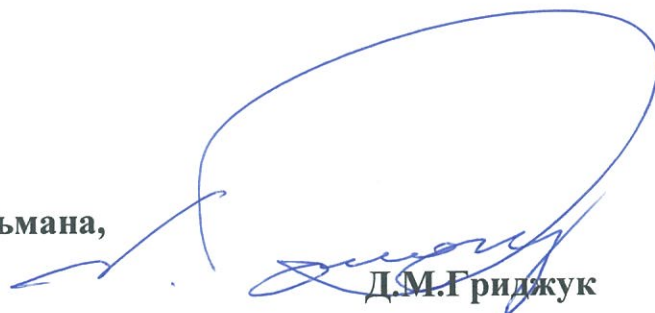
Офіційний опонент:

доцент кафедри банківської справи

Київського національного

економічного університету ім. В. Гетьмана,

кандидат економічних наук

Д.М.Гриджук

Заса. Гриджук Д.М. Гриджук